POSTANOWIENIE SĄDU (pierwsza izba)

z dnia 22 czerwca 2011 r.*

W sprawie T-409/09

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, z siedzibą w Atenach (Grecja), reprezentowana przez adwokatów N. Korogiannakisa oraz M. Dermitzakisa,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez M. Wilderspina oraz E. Manhaeve'a, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

której przedmiotem jest skarga o odszkodowanie za szkody, jakie skarżąca miała ponieść na skutek decyzji Komisji z dnia 15 września 2004 r. odrzucającej jej ofertę i udzielającej zamówienia innemu oferentowi w ramach procedury przetargowej dotyczącej świadczenia usług informatycznych i pokrewnych związanych z systemami informacji Dyrekcji Generalnej ds. Rybołówstwa,

* Język postępowania: angielski.

SĄD (pierwsza izba),

w składzie: J. Azizi, prezes, E. Cremona (sprawozdawca) i S. Frimodt Nielsen, sędziowie,

sekretarz: E. Coulon,

wydaje następujące

Postanowienie

Okoliczności powstania sporu i postępowanie

1 W dniu 19 maja 2004 r. skarżąca Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE złożyła ofertę w ramach procedury przetargowej FISH/2004/02 dotyczącej świadczenia usług informatycznych i pokrewnych związanych z systemami informacji Dyrekcji Generalnej ds. Rybołówstwa Komisji Wspólnot Europejskich (zwanej dalej „pierwszym zamówieniem"), ogłoszonej w suplemencie do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* z dnia 14 kwietnia 2004 r. (Dz.U. S 73, s. 61407).

2 Pismem z dnia 15 września 2004 r., które skarżąca otrzymała w tym samym dniu, DG ds. Rybołówstwa zawiadomiła ją, że jej oferta nie została przyjęta, i wyjaśniła, że nieprzyjęcie tej oferty podyktowane było składem i stabilnością zespołu, proponowanymi

procedurami transferu wiedzy po zakończeniu projektu oraz faktem, że oferta nie przedstawiła najlepszego stosunku jakości do ceny. Wskazała również, że skarżąca może domagać się na piśmie dodatkowych informacji dotyczących uzasadnienia odrzucenia jej oferty.

3 W dniu 16 września 2004 r. skarżąca wyraziła swoje obiekcje co do uzasadnienia odrzucenia jej oferty i zwróciła się do DG ds. Rybołówstwa o przekazanie nazwy przyjętego oferenta, ocen przyznanych jej ofercie technicznej i ofercie, która wygrała przetarg, za każde kryterium udzielenia zamówienia, odpisu sprawozdania komitetu oceniającego oferty oraz porównania pomiędzy jej ofertą finansową a ofertą wybranego oferenta.

4 Pismem z dnia 22 października 2004 r. DG ds. Rybołówstwa odpowiedziała skarżącej, że wszyscy oferenci, którzy zwrócili się o informacje dodatkowe dotyczące odrzucenia ich oferty, otrzymali te informacje w tym samym czasie pismem z dnia 18 października 2004 r., znajdującym się w załączniku. Pismem tym DG ds. Rybołówstwa dostarczyła pewnych informacji dodatkowych dotyczących oceny oferty skarżącej, jak również podała nazwę oferenta, któremu zostało udzielone zamówienie, oraz informację, że jego oferta została przyjęta, ponieważ była ofertą najkorzystniejszą ekonomicznie. Podała ponadto oceny uzyskane przez ofertę skarżącej oraz ofertę przyjętego oferenta dla każdego z kryteriów technicznych oceny oraz wynik oceny finansowej w formie tabel.

5 Pismem złożonym w dniu 25 listopada 2004 r. i zarejestrowanym pod numerem T-465/04 skarżąca wniosła do Sądu skargę o stwierdzenie nieważności ww. pisma DG ds. Rybołówstwa z dnia 15 września 2004 r.

6 Wyrokiem z dnia 10 września 2008 r. w sprawie T-465/04 Evropaïki Dynamiki przeciwko Komisji, niepublikowanym w Zbiorze, Sąd stwierdził nieważność decyzji Komisji o odrzuceniu oferty przedstawionej przez skarżącą i udzieleniu pierwszego zamówienia innemu oferentowi.

7 Pismami z dnia 7 października 2008 r. i 5 marca 2009 r., skierowanymi bezpośrednio do przewodniczącego Komisji, skarżąca, kwestionując postępowanie Komisji w stosunku do niej, zwróciła się do Komisji zasadniczo o ponowne zbadanie całości zaistniałego sporu i oświadczyła, że jest skłonna wycofać wszystkie skargi, w związku z którymi toczy się postępowanie, dotyczące udzielenia zamówień publicznych przez Komisję.

8 W dniu 25 września 2009 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę faksem. Przesyłki zawierające podpisany oryginał skargi oraz jej odpisy i załączniki do niej zostały wysłane w dniu 3 października 2009 r. za pośrednictwem spółki kurierskiej.

9 W dniu 5 października 2009 r. sekretariat Sądu, po otrzymaniu przesyłki zawierającej wyłącznie odpisy skargi, poinformował pełnomocnika skarżącej, że przesyłka zawierająca oryginał nie dotarła jeszcze do Sądu. W efekcie odpis brakujących dokumentów oraz nowy podpisany oryginał skargi zostały złożone w sekretariacie tego samego dnia.

10 W dniu 16 listopada 2009 r. sekretariat Sądu poinformował skarżącą, że nowy oryginał skargi, złożony w dniu 5 października 2009 r., różni się od odpisu skargi przekazanego faksem w dniu 25 września 2009 r. Wobec powyższego na mocy art. 43 § 6 regulaminu postępowania przed Sądem jako datę wniesienia skargi przyjęto dzień 5 października 2009 r., a nie dzień 25 września 2009 r.

11 Pismem z dnia 19 listopada 2009 r., wysłanym następnego dnia faksem do sekretariatu Sądu, skarżąca, potwierdzając odbiór pisma z sekretariatu z dnia 16 listopada 2009 r., wyjaśniła przyczyny, dla których oryginał skargi nie doszedł w terminie, i wniosła do Sądu o uznanie, iż w niniejszej sprawie wystąpiła siła wyższa oraz w konsekwencji zmianę jego decyzji o przyjęciu dnia 5 października 2009 r. jako daty wniesienia skargi.

12 W dniu 26 listopada 2009 r. skarżąca przesłała faksem do sekretariatu Sądu pismo, w którym wyjaśniła okoliczności zagubienia przesyłki przez spółkę kurierską, której powierzyła jej dostarczenie, i ponownie wniosła o przyjęcie dnia 25 września 2009 r. jako daty złożenia oryginału.

13 W dniu 3 grudnia 2009 r. skarżąca została poinformowana przez spółkę kurierską, do której się zwróciła, że brakująca przesyłka nie została odnaleziona.

14 Odrębnym pismem, złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 29 stycznia 2010 r., na mocy art. 114 § 1 regulaminu postępowania Komisja podniosła zarzut niedopuszczalności, oparty na tym, iż skarga o odszkodowanie uległa przedawnieniu.

15 W dniu 14 kwietnia 2010 r. skarżąca złożyła uwagi w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności.

16 Tytułem środka organizacji postępowania pismem z dnia 2 lipca 2010 r. Sąd skierował do stron pytanie na piśmie w przedmiocie zastosowania do niniejszej sprawy art. 102 § 2 regulaminu postępowania, dotyczącego przedłużenia terminów procesowych o dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość. Strony udzieliły odpowiedzi w terminach wyznaczonych przez Sąd.

Żądania stron

17 Skarżąca wnosi do Sądu o:

— zasądzenie od Komisji na jej rzecz kwoty 2 mln EUR, odpowiadającej zyskowi brutto, jaki mogła osiągnąć z tytułu realizacji pierwszego zamówienia, gdyby zostało jej udzielone (50% wartości zamówienia);

— zasądzenie od Komisji na jej rzecz kwoty 100 000 EUR, odpowiadającej poniesionej szkodzie z tytułu utraty możliwości wykonania zamówienia;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

18 W zarzucie niedopuszczalności Komisja wnosi do Sądu o:

— odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej;

— obciążenie strony skarżącej kosztami postępowania.

19 W swoich uwagach w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności skarżąca wnosi o jego oddalenie.

Co do prawa

20 Na podstawie art. 114 § 1 regulaminu postępowania na wniosek strony Sąd może rozstrzygnąć w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności bez rozpatrywania istoty sprawy. Artykuł 114 § 3 stanowi, że jeżeli Sąd nie zadecyduje inaczej, pozostała część postępowania odbywa się ustnie.

21 Ponadto na mocy art. 111 regulaminu Sądu jeżeli Sąd jest oczywiście niewłaściwy do rozpoznania skargi lub jeżeli skarga jest oczywiście niedopuszczalna albo oczywiście pozbawiona podstawy prawnej, Sąd może, bez dalszych czynności procesowych, podjąć decyzję, wydając postanowienie z uzasadnieniem.

22 W niniejszej sprawie Sąd uważa, iż akta sprawy dają mu wystarczająco jasny pogląd na sprawę, a zatem zbędne jest otwieranie procedury ustnej.

Argumenty stron

23 Komisja podnosi zarzut niedopuszczalności skargi na tej podstawie, że roszczenie, na którym została oparta, uległo przedawnieniu, ponieważ skarga została wniesiona po upływie pięcioletniego terminu przedawnienia ustalonego art. 46 statutu Trybunału w dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty Europejskiej.

24 Bieg tego terminu zaczął się jej zdaniem w momencie, kiedy podnoszona szkoda rzeczywiście zaistniała.

25 Komisja przypomina, że w niniejszej sprawie skarżąca domaga się naprawienia szkody, jaką miała ponieść na skutek nieudzielenia jej pierwszego zamówienia oraz, dodatkowo, odszkodowania z tytułu „utraty możliwości".

26 Zdaniem Komisji rzekoma szkoda, na której skarżąca opiera żądanie główne oraz żądanie subsydiarne, została wyrządzona w momencie podjęcia decyzji o odrzuceniu oferty skarżącej i tym samym w tym momencie skarżąca została pozbawiona możliwości uzyskania pierwszego zamówienia. Szkoda powstała więc w dniu, w którym Komisja poinformowała skarżącą, że jej oferta nie została przyjęta, tzn. w dniu 15 września 2004 r. i od tej daty – co implicite zdaje się przyznawać skarżąca w swoim piśmie z dnia 19 listopada 2009 r. przesłanym do sekretariatu Sądu – należy liczyć początek biegu terminu przedawnienia. Tym samym skarga wniesiona w dniu 5 października 2009 r. jest przedawniona.

27 Zdaniem Komisji wniosek ten znajduje potwierdzenie w postanowieniu Sądu z dnia 14 września 2005 r. w sprawie T-140/04 Ehcon przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3287. Zgodnie z pkt 43 tego postanowienia szkoda wynikła z nieuzyskania zamówienia będącego przedmiotem postępowania przetargowego i szkoda wynikła z utraty możliwości otrzymania tego zamówienia skonkretyzowały się w dniu odrzucenia przez Komisję oferty skarżącej. Decyzja o odrzuceniu oferty skarżącej stanowi ponadto zdarzenie stanowiące podstawę roszczenia w zakresie odpowiedzialności pozaumownej w rozumieniu art. 46 statutu Trybunału.

28 Komisja podnosi ponadto, że Sąd po stwierdzeniu, iż bieg terminu przedawnienia zaczyna się w dniu odrzucenia oferty przez Komisję, orzekł w pkt 46 ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, że w tej sprawie bieg wspomnianego terminu zaczął się najpóźniej w dniu, w którym skarżąca otrzymała drugie powiadomienie z Komisji, informujące ją o powodach odrzucenia jej oferty.

29 Jej zdaniem nie można z pkt 46 ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji wnioskować, by Sąd przyjął, że dniem, w którym zaczął się bieg terminu przedawnienia, był dzień otrzymania przez oferenta pisma, w którym Komisja wyjaśniała mu motywy odrzucenia jego oferty. W istocie w sprawie, w której wydano to postanowienie, skarga była w każdym wypadku przedawniona i dokładne ustalenie daty początku biegu terminu przedawnienia nie miało znaczenia. Ponadto taki wniosek byłby sprzeczny z treścią pkt 43 tego samego postanowienia, przytoczonego powyżej.

30 Wreszcie taki wniosek nie byłby zgodny z ratio legis przedawnienia, którego celem jest, jak przypomniał Trybunał w swoim postanowieniu z dnia 18 lipca 2002 r. w sprawie C-136/01 P Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi przeciwko Komisji, Rec. s. I-6565, pkt 28, pogodzenie ochrony praw osoby poszkodowanej i zasady pewności prawa. Komisja przypomina orzecznictwo, zgodnie z którym dokładne poznanie faktów nie jest wymienione wśród przesłanek, które muszą być spełnione, aby rozpoczął się bieg terminu przedawnienia. Wnosi z tego, że do rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia w niniejszej sprawie nie jest konieczne, by skarżąca znała dokładne powody odrzucenia jej oferty. Ustalenie stosunkowo długiego terminu przedawnienia ma bowiem jej zdaniem na celu właśnie to, by skarżąca miała czas zebrać te informacje w tym okresie.

31 Komisja stoi na stanowisku, że skarga odszkodowawcza z tytułu odpowiedzialności pozaumownej powinna była zostać wniesiona najpóźniej w dniu 25 września 2009 r., tzn. pięć lat po odrzuceniu oferty skarżącej i po uwzględnieniu dziesięciodniowego terminu uwzględniającego odległość.

32 Ponadto Komisja nie zgadza się z argumentacją skarżącej opartą na wystąpieniu w niniejszej sprawie przypadku siły wyższej. Podnosi w tym względzie, że zgodnie z orzecznictwem pojęcie siły wyższej zawiera element obiektywny i element subiektywny. Pierwszy element dotyczy nadzwyczajnych i leżących poza sferą zainteresowanego okoliczności, natomiast drugi polega na obowiązku zabezpieczenia się przez zainteresowanego przed skutkami nadzwyczajnych zdarzeń poprzez przedsięwzięcie odpowiednich środków bez konieczności nadmiernych poświęceń. W szczególności wyrokiem z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie T-125/06 Centro Studi Manieri

przeciwko Radzie, Zb.Orz. s. II-69, pkt 28, Sąd orzekł, że zainteresowany powinien zwłaszcza nadzorować starannie przebieg postępowania, a w szczególności wykazać się starannością w celu dochowania przewidzianych terminów.

33 Co się tyczy pierwszego elementu, Komisja stoi na stanowisku, że późne przekazanie przesyłki jest zdarzeniem niezwyczajnym, ale nie jest niemożliwe do przewidzenia. Przyjmując, że niedoręczenie jednej z dwóch przesyłek wysłanych przez skarżącą stanowi mimo wszystko zdarzenie nadzwyczajne, Komisja uważa jednak, że skarżąca nie dochowała należytej staranności, gdyż czekała nie tylko do upływu pięcioletniego terminu przedawnienia, ale również do przedednia upływu dodatkowego terminu uwzględniającego odległość, aby przekazać faksem skargę do Sądu. Następnie skarżąca zwlekała cały tydzień roboczy i przekazała dokumenty spółce kurierskiej w ostatniej chwili, w dniu 3 października 2009 r., wiedząc, że jakiekolwiek opóźnienie w dostarczeniu przesyłki jest równoznaczne z przekroczeniem terminu. Podjęła to ryzyko w pewnej świadomości stanu rzeczy.

34 W swoich uwagach w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności skarżąca podważa ustalenie początku biegu terminu przedawnienia dokonane przez Komisję. W szczególności odpiera tezę Komisji, zgodnie z którą termin przedawnienia rozpoczął bieg w dniu 15 września 2004 r., tj. w dniu, w którym została ona poinformowana, że jej oferta nie została przyjęta. W tym względzie powołuje się na pkt 44, 45 i 48 ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, które są jej zdaniem sprzeczne z pkt 43, na którym opiera się Komisja. Z przywołanych punktów wynika, że przesłanki umożliwiające skarżącej podniesienie roszczeń odszkodowawczych są spełnione dopiero po zapoznaniu się z motywami decyzji Komisji, a nie w dniu, w którym została po prostu poinformowana o wyniku procedury przetargowej. Tymczasem w niniejszej sprawie skarżąca nie zapoznała się z tymi motywami przed 20 lub 23 października 2004 r.

35 Skarżąca podnosi również, że umowa w niniejszej sprawie jest „umową ramową" i że w konsekwencji nie powstaje żadna szkoda ani żadna szkoda nie jest pewna przed podpisaniem „umowy szczegółowej". Z powyższego wynika jej zdaniem, że bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się dopiero w momencie, kiedy zostaje rzeczywiście podpisana „umowa szczegółowa" pomiędzy Komisją a wybranym oferentem.

36 Wobec powyższego zdaniem skarżącej skarga z tytułu odpowiedzialności pozaumownej uległa przedawnieniu najwcześniej w dniu 3 listopada 2009 r., to znaczy – wraz z terminem uwzględniającym odległość – po pięciu latach i dziesięciu dniach od dnia zapoznania się z uzasadnieniem odrzucenia jej oferty przez Komisję.

37 Skarżąca odpiera ponadto argument Komisji oparty na ww. w pkt 30 postanowieniu w sprawie Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi przeciwko Komisji, w zakresie w jakim okoliczności faktyczne sprawy, w której wydano to postanowienie, są zbyt odległe od faktów niniejszej sprawy, aby mogły być skutecznie wykorzystane. Jej zdaniem w sprawach dotyczących zamówień publicznych dopóki oferent, którego oferta nie została przyjęta, nie zapozna się z dokładnym uzasadnieniem odrzucenia jego oferty, dopóty nie jest w stanie ocenić, czy odrzucenie jest zgodne z prawem, czy też nie i tym samym czy powstała szkoda, czy też nie, co stanowi podstawową przesłankę wystąpienia ze skargą z tytułu odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty. Tym samym skarżąca, opierając się pkt 45 na ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, stoi na stanowisku, że przekazanie uzasadnienia decyzji jest warunkiem sine qua non umożliwiającym osobie, której to dotyczy, dokonanie oceny legalności postępowania.

38 Ponadto podkreśla ona, że po złożeniu przez nią wniosku Komisja zwlekała ponad miesiąc z przekazaniem jej motywów decyzji o odrzuceniu jej oferty i że obecnie Komisja usiłuje włączyć ten okres swojej bezczynności w termin przedawnienia wniesienia skargi z tytułu odpowiedzialności pozaumownej.

39 Wreszcie, jak twierdzi skarżąca, w niniejszej sprawie decyzja Sądu zapadła w ww. w pkt 6 wyroku w sprawie Evropaïki Dynamiki przeciwko Komisji o stwierdzeniu nieważności decyzji Komisji o nieudzieleniu pierwszego zamówienia skarżącej oparta była w szczególności na niewystarczającym uzasadnieniu tej decyzji. W konsekwencji dopiero z chwilą ogłoszenia tego wyroku w dniu 10 września 2008 r. skarżąca uzyskała wyjaśnienie odrzucenia jej oferty.

40 Skarżąca podważa również argument, jaki Komisja wywodzi z jej pisma z dnia 19 listopada 2009 r., a mianowicie że pismo to oznacza dorozumiane zaakceptowanie początku biegu terminu przedawnienia w dniu 15 września 2004 r. Skarżąca podnosi, że pismo to zostało napisane z ostrożności, na mocy art. 43 § 6 regulaminu postępowania, w celu uprzedzenia argumentów Komisji, i nie może w żadnym przypadku być interpretowane jako zgoda na przyjęcie daty 15 września 2004 r. jako początku biegu terminu przedawnienia.

41 Co się tyczy kwestii daty złożenia oryginału skargi przyjętej przez Sąd skarżąca podnosi w pierwszej kolejności, że abstrahując od podpisu, który miał zostać ponownie złożony przez jej adwokata na wydrukowanej wersji jej skargi po zagubieniu oryginału wysłanego pocztą, nie ma żadnej różnicy pomiędzy wersją wysłaną faksem w dniu 25 września 2009 r. a oryginałem złożonym w sekretariacie w dniu 5 października 2009 r. Ewentualna różnica w podpisie nie stanowi w jej opinii naruszenia art. 43 § 6 regulaminu Sądu.

42 Skarżąca podważa ponadto argumenty Komisji w przedmiocie niemożności przyjęcia w niniejszej sprawie działania siły wyższej. Podkreśla ona, że wszystkie czynności konieczne do wniesienia skargi zostały wykonane w terminie. W każdym wypadku, jej zdaniem, o ile opóźnienie w doręczeniu przesyłki stanowi znaczące ryzyko, o tyle nie stanowi takiego ryzyka jej utrata, tym bardziej, że przesyłka została powierzona spółce należącej do Deutsche Post.

43 Skarżąca kwestionuje również przytoczone przez Komisję zasady wynikające z orzecznictwa i przypomina, że w niniejszej sprawie, po przekazaniu w terminie skargi faksem, sprawdziła na stronie internetowej spółki kurierskiej, że przesyłka zawierająca oryginał i załączniki została doręczona w terminie, tzn. w dniu 5 października 2009 r. Dopiero po południu tego samego dnia skarżąca została poinformowana przez sekretariat, że oryginał nie został doręczony. Po tym fakcie bezzwłocznie skontaktowała się ona ze spółką kurierską i gdy stało się jasne, że przesyłka nie zostanie odnaleziona w terminie, nowy egzemplarz skargi został wydrukowany i dostarczony do sekretariatu wieczorem w dniu 5 października 2009 r.

44 Tym samym, podejmując odpowiednie działania w celu zapewnienia wniesienia skargi w terminie, skarżąca wykazała należytą staranność i nie mogła przewidzieć, a w każdym razie uniknąć, utraty oryginału dokumentu.

45 Wreszcie skarżąca domaga się, by niniejsza sprawa traktowana była w sposób ad hoc z uwagi na naturę zarówno nową, jak i nieodwracalną utraty oryginału dokumentu przez spółkę kurierską.

Ocena Sądu

46 Na mocy art. 46 statutu Trybunału, mającego – zgodnie z art. 53 akapit pierwszy tego statutu – zastosowanie do postępowania przed Sądem, roszczenia wynikające z odpowiedzialności pozaumownej Wspólnot ulegają przedawnieniu z upływem pięciu lat od zdarzenia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności. Bieg przedawnienia przerywa wniesienie skargi do Trybunału lub uprzednie wniesienie przez poszkodowanego wniosku do właściwej instytucji.

47 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powstanie pozaumownej odpowiedzialności Wspólnoty z tytułu bezprawnego postępowania jej organów w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE uzależnione jest od jednoczesnego spełnienia przesłanek, którymi są: bezprawność postępowania instytucji, wystąpienie rzeczywistej szkody i istnienie związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym instytucji zachowaniem a przywołaną szkodą (zob. wyrok Trybunału z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie C-243/05 P Agraz i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-10833, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok Sądu z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie T-175/94 International Procurement Services przeciwko Komisji, Rec. s. II-729, pkt 44; ww. w pkt 32 wyrok w sprawie Centro Studi Manieri przeciwko Radzie, pkt 97).

48 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że bieg przedawnienia rozpoczyna się w chwili spełnienia wszystkich przesłanek powstania obowiązku naprawienia szkody, a zwłaszcza w chwili skonkretyzowania się szkody, która ma zostać naprawiona. W szczególności w sporach powstałych – jak w niniejszej sprawie – na podstawie aktów indywidualnych bieg przedawnienia rozpoczyna się w chwili wystąpienia skutków tych aktów wobec osób, do których są skierowane [zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 19 kwietnia 2007 r. w sprawie C-282/05 P Holcim (Deutschland) przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-2941, pkt 29, 30; z dnia 11 czerwca 2009 r. w sprawie C-335/08 P Transports Schiocchet – Excursions przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 33; postanowienie Sądu z dnia 27 sierpnia 2009 r. w sprawie T-367/08 Abouchar przeciwko Komisji, niepublikowane w Zbiorze, pkt 23].

49 Należy bowiem przypomnieć, że funkcją przedawnienia jest pogodzenie ochrony praw osoby poszkodowanej z zasadą pewności prawa. Termin przedawnienia został zatem określony przy uwzględnieniu między innymi niezbędnego czasu, jakim musi dysponować strona, która twierdzi, że została poszkodowana, aby zebrać stosowne informacje w celu złożenia ewentualnej skargi oraz aby sprawdzić fakty, które mogą zostać przywołane na poparcie tej skargi (zob. podobnie ww. w pkt 30 postanowienie w sprawie Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi przeciwko Komisji, pkt 28; postanowienie Sądu z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie T-194/08 Cattin przeciwko Komisji, niepublikowane w Zbiorze, pkt 69; wyrok Sądu z dnia 28 września 2010 r. w sprawie T-247/08 C-Content przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 54).

50 Ponadto należy wskazać, iż z utrwalonego orzecznictwa wynika, że powzięcie dokładnych wiadomości o okolicznościach faktycznych sprawy przez poszkodowanego nie ma żadnego znaczenia, ze względu na to, iż znajomość faktów nie należy do przesłanek, które muszą zostać spełnione, by termin przedawnienia, o którym mowa w art. 46 statutu Trybunału, rozpoczął swój bieg. Przy określaniu początku biegu terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty nie można więc brać pod uwagę subiektywnej oceny zaistnienia szkody (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie C-51/05 P Komisja przeciwko Cantina sociale di Dolianova i in., Zb.Orz. s. I-5341, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 W niniejszej sprawie skarżąca domaga się, tytułem roszczenia głównego, naprawienia szkody, jaką miała ponieść na skutek nieudzielenia jej pierwszego zamówienia, tzn. kwoty odpowiadającej zyskowi brutto, jaki mogła uzyskać z tego zamówienia (50% wartości zamówienia). Tytułem roszczenia subsydiarnego domaga się ona odszkodowania z tytułu utraty możliwości, w zakresie w jakim jednocześnie poniosła szkodę z tytułu utraty możliwości wykonania pierwszego zamówienia oraz szkodę z powodu utraty możliwości uzyskania innych zamówień, w szczególności zamówienia (zwanego dalej „następnym zamówieniem"), którego wartość początkowa przewyższała 5 mln EUR, udzielonego w 2008 roku w ramach procedury przetargowej MARE/2008/01 przez DG ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa Komisji kontrahentowi, który uzyskał pierwsze zamówienie (zwaną dalej „szkodą wynikającą z utraty możliwości uzyskania następnych zamówień").

W przedmiocie szkód wynikających z nieuzyskania pierwszego zamówienia i utraty możliwości jego uzyskania

52 Jak już Sąd wskazał w ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, szkoda wynikła z nieuzyskania zamówienia będącego przedmiotem postępowania przetargowego i szkoda wynikła z utraty możliwości otrzymania tego zamówienia skonkretyzowały się w dniu odrzucenia przez Komisję oferty skarżącej. Decyzja

o odrzuceniu oferty skarżącej stanowi ponadto zdarzenie stanowiące podstawę roszczenia w zakresie odpowiedzialności pozaumownej w rozumieniu art. 46 statutu Trybunału (zob. podobnie ww. w pkt 27 postanowienie w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, pkt 43).

53 Skarżąca została poinformowana o odrzuceniu jej oferty pismem z dnia 15 września 2004 r., które otrzymała tego samego dnia (zob. pkt 2 powyżej).

54 Prawdą jest, jak podnosi skarżąca, iż w pkt 44, 45 i 48 ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji Sąd zdaje się podważać rozwiązanie przyjęte w pkt 43 tego postanowienia, zgodnie z którym rozpatrywane szkody skonkretyzowały się w dniu odrzucenia oferty, niemniej jednak wszystkie te punkty należy czytać w ich kontekście i zgodnie z ich porządkiem logicznym. W szczególności w pkt 45 Sąd – stwierdzając, że „wszystkie przesłanki wykonania uprawnienia skarżącej w zakresie naprawienia szkody zostały spełnione najpóźniej w dniu 20 marca 1997 r. [tzn. w dniu, w którym skarżąca w tamtej sprawie zapoznała się z motywami decyzji o odrzuceniu jej oferty] oraz że w związku z tym pięcioletni termin przedawnienia upłynął najpóźniej w dniu 20 marca 2002 r." – po prostu uznał, że w tamej sprawie skarga była w każdym stanie rzeczy spóźniona, skoro została wniesiona w dniu 8 kwietnia 2004 r. Przy uwzględnieniu okoliczności sprawy to ostatnie ustalenie Sądu nie podważa głównej przesłanki jego rozumowania, zgodnie z którą szkody takie jak przezeń rozpatrywane konkretyzują się w dniu odrzucenia oferty, a odrzucenie oferty stanowi zdarzenie stanowiące podstawę roszczenia w zakresie odpowiedzialności pozaumownej.

55 Tym samym należy stwierdzić, że podnoszone przez skarżącą szkody stanowiące w niniejszej sprawie podstawę skargi z tytułu odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty powstały z dniem przyjęcia decyzji o odrzuceniu przez Komisję oferty skarżącej i że termin przedawnienia tej skargi zaczął bieg w chwili, kiedy ta decyzja została przekazana skarżącej, tzn. w dniu 15 września 2004 r.

56 Zgodnie bowiem z art. 46 statutu Trybunału bieg przedawnienia przerywa wniesienie skargi do sądu wspólnotowego lub uprzednie wniesienie wniosku do właściwej instytucji Wspólnoty, przy czym, w tym ostatnim przypadku, przerwanie biegu przedawnienia następuje jedynie wówczas, gdy po złożeniu wniosku wniesiona zostanie skarga w terminach określonych, w zależności od przypadku, na podstawie art. 230 WE lub 232 WE.

57 W tym względzie pisma z dnia 7 października 2008 r. i 5 marca 2009 r. przesłane przez skarżącą do przewodniczącego Komisji nie zawierają żadnego wyraźnego żądania naprawienia szkody i nie została po nich wniesiona żadna skarga w terminie określonym na podstawie art. 230 WE lub art. 232 WE. W tym stanie rzeczy pisma te nie mają żadnego wpływu na pięcioletni termin przedawnienia przewidziany w art. 46 statutu Trybunału.

58 Tym samym w przypadku obydwu podnoszonych szkód pięcioletni termin przedawnienia upłynął w dniu 15 września 2009 r., a jego bieg nie został przerwany.

59 Żaden z argumentów skarżącej nie może podważyć tych ustaleń.

60 Po pierwsze, skarżąca podnosi, opierając się zasadniczo na pkt 45 i 48 ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, że w celu ustalenia bezprawnego postępowania Komisji musiała poznać motywy podjętej przez nią decyzji i że nie poznała tych motywów przed dniem 20 lub 23 października 2004 r. Tym samym jej powództwo uległo przedawnieniu najwcześniej w dniu 3 listopada 2009 r., czyli – wraz z terminem uwzględniającym odległość – po pięciu latach i dziesięciu dniach od dnia 22 października 2004 r., a nie w dniu 25 września 2009 r.

61 W tym względzie wystarczy zauważyć, że jak zostało to wskazane w pkt 52 i 55 powyżej, to odrzucenie oferty, a nie uzasadnienie tego odrzucenia stanowi zdarzenie stanowiące podstawę roszczenia w zakresie zamówień publicznych i konkretyzuje szkody, jakie miał ponieść oferent, którego oferta nie została przyjęta.

62 Ponadto z orzecznictwa wynika, że okoliczność, iż skarżący w swoim przekonaniu nie dysponował jeszcze wszystkimi dowodami, za pomocą których mógłby w dostateczny sposób wykazać odpowiedzialność Wspólnoty w ramach postępowania sądowego, nie powoduje wstrzymania biegu przedawnienia. W przeciwnym razie doszłoby do pomieszania proceduralnego kryterium dotyczącego rozpoczęcia okresu przedawnienia i ustalenia, że spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności, a to ostatnie może być ostatecznie dokonane jedynie przez sąd, przed którym toczy się postępowanie co do istoty sprawy (postanowienie Sądu z dnia 17 stycznia 2001 r. w sprawie T-124/99 Autosalone Iskra dei Fratelli Rossi przeciwko Komisji, Rec. s. II-53, pkt 24).

63 Należy również stwierdzić, że w przeciwieństwie do tego, co podnosi skarżąca, opierając się na pkt 45 i 48 ww. w pkt 27 postanowienia w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, w niniejszej sprawie pismo DG ds. Rybołówstwa z dnia 15 września 2004 r. – które było aktem zaskarżonym ww. w pkt 6 sprawie Evropaïki Dynamiki przeciwko Komisji – zawierało już pierwsze wskazówki dotyczące powodów odrzucenia jej oferty (zob. pkt 2 powyżej). Pisma przesłane w terminie późniejszym przez DG ds. Rybołówstwa miały wyłącznie na celu udzielenie – w odpowiedzi na wniosek skarżącej – dodatkowych wyjaśnień dotyczących motywów oraz charakterystyki i korzyści wybranej oferty (zob. pkt 3 i 4 powyżej). Ponadto fakt, że dokładne poznanie motywów odrzucenia oferty miało jakoby nastąpić dopiero kilka dni po wysłaniu informacji o odrzuceniu oferty, nie stoi w sprzeczności z orzecznictwem przypomnianym w pkt 49 powyżej, zgodnie z którym termin przedawnienia uwzględnia w szczególności niezbędny czas, jakim musi dysponować strona, która twierdzi, że została poszkodowana, aby zebrać stosowne informacje w celu złożenia ewentualnej skargi oraz aby sprawdzić fakty, które mogą zostać przywołane na poparcie tej skargi.

64 Należy ponadto wskazać, że konsekwencją nierozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty aż do chwili, gdy strona w swym przekonaniu poszkodowana osobiście nie uświadomiła sobie, że poniosła szkodę, jest uzależnienie chwili utraty możliwości dochodzenia tego roszczenia od indywidualnego postrzegania przez każdą ze stron zaistnienia szkody, co stałoby w sprzeczności z wymogiem pewności prawa niezbędnej przy stosowaniu terminów przedawnienia (zob. podobnie ww. w pkt 49 wyrok w sprawie C-Content przeciwko Komisji, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo).

65 W tym względzie należy również zauważyć, że – jak słusznie podkreśla Komisja – z pisma z dnia 19 listopada 2009 r. przekazanego do sekretariatu Sądu przez skarżącą wynika, iż stoi ona na stanowisku, że bezprawne zachowanie Komisji ujawniło się z chwilą wysłania pisma z dnia 15 września 2004 r. informującego o odrzuceniu oferty – a więc to z tym dniem skarżąca w sposób dorozumiany uruchamia bieg terminu przedawnienia.

66 Po drugie, skarżąca podnosi, że uwzględniając, iż pierwsze zamówienie jest umową ramową, do powstania szkody konieczne jest podpisanie umowy szczegółowej. Tymczasem należy zauważyć, że zgodnie z orzecznictwem warunek dotyczący istnienia pewnej szkody jest spełniony, jeśli szkoda jest nieuchronna i można ją przewidzieć z dostateczną pewnością, nawet jeśli nie można jej jeszcze dokładnie oszacować (wyrok Trybunału z dnia 14 stycznia 1987 r. w sprawie 281/84 Zuckerfabrik Bedburg i in. przeciwko Radzie i Komisji, Rec. s. 49, pkt 14; zob. ww. w pkt 48 postanowienie w sprawie Abouchar przeciwko Komisji, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto bieg przedawnienia mógł rozpocząć się tylko w chwili, w której szkoda majątkowa rzeczywiście wystąpiła [ww. w pkt 48 wyrok w sprawie Holcim (Deutschland) przeciwko Komisji, pkt 33]. Tymczasem w ramach postępowania przetargowego szkoda wynikająca dla wyeliminowanego oferenta z nieuzyskania zamówienia i z utraty możliwości uzyskania zamówienia wynika bezpośrednio i natychmiast z decyzji o odrzuceniu jego oferty, niezależnie od późniejszego podpisania umowy szczegółowej pomiędzy instytucją wspólnotową a wybranym oferentem. Z tych samych powodów należy oddalić argument podniesiony po raz pierwszy przez skarżącą w jej

odpowiedzi na piśmie na pytanie Sądu, według którego z powodu istnienia umowy ramowej szkoda utrzymywała się przez cały okres, przez który skarżąca pozbawiona była możliwości podpisania umów indywidualnych.

67 Po trzecie, zważywszy na analizę dokonaną w pkt 52–55 powyżej, skarżąca nie może skutecznie podnosić zwłoki, z jaką Komisja odpowiedziała na jej wniosek, w którym żądała wyjaśnień dotyczących powodów odrzucenia jej oferty.

68 Po czwarte, skarżąca podnosi zasadniczo, że dysponowała rzeczywistymi wyjaśnieniami dotyczącymi odrzucenia jej oferty dopiero z dniem wyroku Sądu stwierdzającego nieważność decyzji powodującej szkodę. Należy stwierdzić, że argument skarżącej zupełnie nie jest jasny. W każdym wypadku wystarczy przypomnieć w tym względzie, że zgodnie z orzecznictwem rozpoczęcie biegu przedawnienia nie zależy od stwierdzenia bezprawności zachowania Wspólnoty w drodze orzeczenia sądowego [ww. w pkt 48 wyrok w sprawie Holcim (Deutschland) przeciwko Komisji, pkt 31]. W pozostałej części należy odesłać do wywodów przedstawionych w pkt 61–64 powyżej.

69 Po piąte wreszcie, skarżąca podnosi w swojej odpowiedzi na piśmie na pytanie zadane przez Sąd nowy argument oparty na tym, że decyzja o odrzuceniu jej oferty i udzieleniu zamówienia innemu oferentowi została opublikowana – podobnie jak każda inna decyzja tego typu i zgodnie z art. 118 i 120 rozporządzenia Komisji (WE, Euratom) nr 2342/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 357, s. 1, zwanego dalej „zasadami wykonania") – w części S Dziennika Urzędowego z dnia 16 grudnia 2004 r. i tym samym, w konsekwencji, ta data ustala niepodważalny termin i stanowi datę rozpoczęcia biegu przedawnienia.

70 W tym względzie należy przypomnieć raz jeszcze, że to odrzucenie oferty stanowi zdarzenie stanowiące podstawę roszczenia w zakresie postępowań przetargowych i konkretyzuje szkody poniesione ewentualnie przez oferenta, którego oferta nie została przyjęta. Tym samym termin przedawnienia rozpoczyna bieg od dnia, w którym oferent, którego oferta nie została przyjęta, jest osobiście poinformowany o odrzuceniu jego oferty, a nie od daty opublikowania ogłoszenia o udzieleniu zamówienia w Dzienniku Urzędowym. W każdym wypadku należy również zauważyć, że w przeciwieństwie do twierdzeń skarżącej opublikowanie takiego ogłoszenia, które ma na celu poinformowanie osób trzecich, na mocy art. 118 ust. 4 zasad wykonania, jest obowiązkowe wyłącznie dla zamówień, których wartość jest równa lub wyższa od progów ustalonych w art. 158 tych zasad wykonania.

71 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że pięcioletni termin na wniesienia powództwa wynikającego z odpowiedzialności pozaumownej uległ przedawnieniu w dniu 15 września 2009 r.

72 Dalej, o ile skarżąca twierdzi, że w niniejszej sprawie wystąpienie siły wyższej wymaga przyjęcia daty wysłania faksu w miejsce daty złożenia oryginału skargi, o tyle należy stwierdzić, że w każdym wypadku skarżąca wysłała skargę faksem w dniu 25 września 2009 r., już po upływie terminu przedawnienia.

73 Skarżąca wychodzi z założenia, że w niniejszej sprawie ma zastosowanie dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość. Gdyby przychylić się do argumentacji skarżącej w przedmiocie wystąpienia siły wyższej i przyjąć datę 25 września 2009 r. jako datę wniesienia skargi, skarga byłaby dopuszczalna. W istocie bowiem zarzut przedawnienia podniesiony przez Komisję oparty jest na założeniu przyjęcia daty 5 października 2009 r. jako daty wniesienia skargi, a nie, jak podnosi to skarżąca, daty 25 września 2009 r.

74 W odpowiedzi na piśmie na pytanie Sądu w przedmiocie zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 § 2 regulaminu postępowania skarżąca przedstawiła stanowisko, że jej roszczenie nie uległo przedawnieniu, ponieważ termin przedawnienia powinien być przedłużony o dziesięciodniowy termin uwzględniający odległość, przewidziany w art. 102. W tym względzie powołuje się ona również na pkt 26 wyroku Sądu z dnia 14 września 1995 r. w sprawie T-571/93 Lefebvre i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-2379, w którym Sąd orzekł, że terminy uwzględniające odległość mają zastosowanie do spraw z zakresu odpowiedzialności pozaumownej.

75 Należy zauważyć, że na podstawie tych samych przepisów art. 102 § 2 regulaminu postępowania termin uwzględniający odległość dotyczy wyłącznie terminów procesowych, a nie terminu przedawnienia przewidzianego w art. 46 statutu Trybunału, którego upływ skutkuje wygaśnięciem roszczenia wynikającego z odpowiedzialności pozaumownej i który tym samym nie jest przedłużony o żaden termin uwzględniający odległość [zob. podobnie wyroki Sądu: z dnia 11 stycznia 2002 r. w sprawie T-210/00 Biret et Cie przeciwko Radzie, Rec. s. II-47, pkt 19, 45; z dnia 21 kwietnia 2005 r. w sprawie T-28/03 Holcim (Deutschland) przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1357, pkt 74; postanowienie Sądu z dnia 19 maja 2008 r. w sprawie T-220/07 Transport Schiocchet – Excursions przeciwko Komisji, niepublikowane w Zbiorze, pkt 15, 35; ww. w pkt 49 postanowienie w sprawie Cattin przeciwko Komisji, pkt 61, 65].

76 W tym względzie należy ponadto przypomnieć, że przesłanki, od spełnienia których uzależniony jest obowiązek naprawienia szkody, o którym mowa w art. 288 WE, a tym samym zasady przedawnienia roszczeń zmierzających do naprawienia szkody mogą opierać się wyłącznie na kryteriach ściśle obiektywnych. Gdyby bowiem było inaczej, zagrożona zostałaby zasada pewności prawa, na której to opierają się zasady przedawnienia (zob. ww. w pkt 50 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Cantina sociale di Dolianova i in., pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

77 Zresztą fakt, że terminy procesowe takie jak termin do wniesienia skargi i pięcioletni termin przedawnienia powództwa z tytułu odpowiedzialności pozaumownej przeciwko Wspólnocie są terminami ze swej natury różnymi, może być wywiedziony z orzecznictwa. W istocie terminy do wniesienia skargi mają charakter bezwzględnie wiążący i nie mogą być zmieniane w drodze umowy stron lub postanowienia sądu, gdyż zostały ustanowione w celu zapewnienia jasności i pewności sytuacji prawnych. Tym samym do Sądu należy zbadanie, nawet z urzędu, czy skarga została wniesiona

we właściwym terminie (zob. wyrok Sądu z dnia 28 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych T-142/01 i T-283/01 OPTUC przeciwko Komisji, Rec. s. II-329, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. podobnie także postanowienie Trybunału z dnia 25 listopada 2008 r. w sprawie C-500/07 P TEA przeciwko Komisji, niepublikowane w Zbiorze, pkt 20). Natomiast sąd nie może podnieść z urzędu zarzutu opartego na przedawnieniu roszczenia z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (wyrok Trybunału z dnia 30 maja 1989 r. w sprawie 20/88 Roquette frères przeciwko Komisji, Rec. s. 1553, pkt 12, 13).

78 Ponadto z art. 46 statutu Trybunału wynika, że okres przedawnienia przerywa bądź wniesienie skargi do sądu wspólnotowego, bądź uprzednie wniesienie przez poszkodowanego wniosku do właściwej instytucji. Dla obliczenia terminu przedawnienia przepis ten nie dokonuje rozróżnienia w zależności od tego, czy przyczyną przerwania tego okresu jest wniesienie skargi, czy też uprzednie wniesienie wniosku. Tymczasem zastosowanie terminu procesowego przewidzianego w art. 102 § 2 regulaminu postępowania, który można uwzględnić wyłącznie w przypadku skarg, powodowałby, że przedawnienie następowałoby po upływie różnego okresu czasu, w zależności od tego, czy poszkodowany wybrał bezpośrednie wniesienie skargi do sądu wspólnotowego, czy uprzednie wniesienie wniosku do właściwej instytucji wspólnotowej. Takie rozróżnienie, nieprzewidziane w art. 46 statutu Trybunału, uzależniałoby upływ terminu przedawnienia od czynnika, który nie jest obiektywny, i skutkowałoby dodatkowo promowaniem wnoszenia sporów do sądu zamiast poszukiwania ich rozstrzygnięcia na drodze polubownej.

79 W przeciwieństwie do twierdzeń skarżącej takiego wniosku nie może podważyć fakt, że w 1995 roku, w wyroku, który stanowi odosobniony przypadek (ww. w pkt 74 wyrok w sprawie Lefebvre i in. przeciwko Komisji, pkt 26), Sąd orzekł, że przy przedawnieniu roszczenia przeciwko Wspólnocie w zakresie odpowiedzialności pozaumownej należy uwzględnić, na mocy art. 101 i art. 102 § 2 regulaminu postępowania, termin uwzględniający odległość.

80 Z powyższego wynika, że niniejsze roszczenie z tytułu odpowiedzialności pozaumownej uległo przedawnieniu w odniesieniu do obydwu podnoszonych szkód, ponieważ zostało wniesione po przekroczeniu terminu pięciu lat licząc od zaistnienia zdarzeń, które stanowią podstawę roszczenia w rozumieniu art. 46 statutu Trybunału, i nie zachodzi konieczność badania pozostałych zarzutów i argumentów podniesionych przez strony, w tym zaistnienia czynników losowych lub siły wyższej.

W przedmiocie szkody wynikłej z utraty możliwości otrzymania następnych zamówień

81 W odniesieniu do szkody wynikłej z utraty możliwości otrzymania następnych zamówień należy przede wszystkim zbadać zasadność żądania skarżącej (zob. podobnie ww. w pkt 27 postanowienie Ehcon przeciwko Komisji, pkt 72).

82 Skarżąca podnosi, że gdyby udzielono jej pierwszego zamówienia, nabyłaby cenne doświadczenie i zwiększyła możliwości otrzymania innych umów, w tym również następnego zamówienia.

83 Tymczasem, jak przypomniane zostało w pkt 47 powyżej, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że powstanie pozaumownej odpowiedzialności Wspólnoty uzależnione jest od jednoczesnego spełnienia przesłanek, którymi są: bezprawność postępowania instytucji, wystąpienie rzeczywistej szkody i istnienie związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym zachowaniem a przywołaną szkodą.

84 Zatem w odniesieniu przede wszystkim do następnego zamówienia należy, po pierwsze, stwierdzić, że skarżąca nie przedstawiła żadnych dowodów na istnienie związku pomiędzy pierwszym zamówieniem i następnym zamówieniem. Nie można zatem stwierdzić istnienia jakiegokolwiek związku przyczynowego pomiędzy bezprawnym,

w opinii skarżącej, odrzuceniem jej oferty w trakcie pierwszego postępowania przetargowego a szkodą, jaką miałaby ponieść wskutek utraty możliwości uzyskania następnego zamówienia (zob. podobnie ww. w pkt 27 postanowienie w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, pkt 76).

85 W każdym stanie rzeczy utrata możliwości uzyskania następnego zamówienia mogłaby być uważana za rzeczywistą i pewną szkodę tylko w przypadku, gdyby w braku nieprawidłowego zachowania Komisji nie było wątpliwości co do tego, że skarżącej udzielono by pierwszego zamówienia. Należy jednak podkreślić, że w systemie przyznawania zamówień publicznych, takim jak w niniejszej sprawie, instytucja zamawiająca dysponuje szerokim zakresem uznania w procesie podejmowania decyzji o udzieleniu zamówienia (zob. podobnie ww. w pkt 27 postanowienie w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, pkt 77). Należy również zauważyć, że Sąd stwierdził nieważność decyzji o odrzuceniu oferty przedstawionej przez skarżącą i udzieleniu pierwszego zamówienia innemu oferentowi wyłącznie w oparciu o naruszenie przez Komisję obowiązku uzasadnienia tej decyzji (ww. w pkt 6 wyrok w sprawie Evropaïki Dynamiki przeciwko Komisji, pkt 80). W konsekwencji nie tylko skarżąca nie była w żaden sposób zapewniona o otrzymaniu pierwszego zamówienia, ale ponadto nie ma w aktach sprawy żadnego dowodu na poparcie takiego wniosku.

86 Wynika z tego, że nawet zakładając, iż skarżąca mogła ewentualnie utracić możliwość uzyskania pierwszego zamówienia z uwagi na bezprawne w jej opinii zachowanie DG ds. Rybołówstwa, która to szkoda w każdym stanie rzeczy uległa przedawnieniu, sama utrata możliwości nie może być uważana za wystarczającą, by spowodować po stronie skarżącej powstanie rzeczywistej i pewnej szkody polegającej na utracie możliwości uzyskania następnego zamówienia, w przypadku gdyby uznano, że zamówienie to posiada wystarczający związek z pierwszym zamówieniem (zob. podobnie ww. w pkt 27 postanowienie w sprawie Ehcon przeciwko Komisji, pkt 77).

87 Te same wywody mają tym bardziej zastosowanie do szkody wspomnianej nader ogólnie przez skarżącą w skardze, która miała wyniknąć z utraty możliwości otrzymania innych zamówień od Komisji.

88 Z powyższego wynika, że żądanie skarżącej dotyczące naprawienia szkody wynikłej z utraty możliwości uzyskania następnych zamówień należy odrzucić jako w sposób oczywisty pozbawione jakiejkolwiek podstawy prawnej, bez konieczności orzekania o jego dopuszczalności.

89 Zważywszy na całość powyższych rozważań, należy odrzucić skargę w całości jako częściowo niedopuszczalną i częściowo w sposób oczywisty bezpodstawną.

W przedmiocie kosztów

90 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Skarżąca przegrała sprawę i na żądanie Komisji zostaje obciążona kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

postanawia, co następuje:

1) Skarga zostaje odrzucona.

2) **Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 22 czerwca 2011 r.

Sekretarz
E. Coulon

Prezes
J. Azizi